

Di probos mores docilis juventz,
 Di, senectutis placida quietem,
 Romulz genti date, remque, prolemque
 Et decus omne.
 Quique vos bobus veneratur albis
 Clarus Anchisæ, Venerisque sanguis,
 Impetrat; bellante prior, jacentem
 Lenis in hostem.
 Jam mari, terraque manum potentem
 Medus, Albanasque timerit securis:
 Jam Scythæ responsa petunt, superbi
 Nuper & Indi:
 Jam fides, & pax, & honos, pudorque
 Priscus, & neglecta redire virtus
 Audeat, apparetque beata pleno
 Copia cornu.
 Augur, & fulgente decorus arcu
 Phœbus, acceptusque novem Camoenis
 Qui salutari levat arte fessos
 Corporis artus.
 (Si Palatinas vider æquus arceis,
 Remque Romanam, Latiumque) felix,
 Alterum in lustrum, meliusque semper
 Prorogat ævum.
 Quæque Aventinum tener, Algidumque,
 Quindecim Diana preces virorum
 Curat; & votis puerorum amicas
 Applicat aureis.
 Hæc Jovem sentire, Deosque cunctos,
 Spem bonam, certamque domum reporto
 Doctus & Phœbæ chorus, & Dianæ
 Dicere laudes.

F L A C C I

S A T Y R A R U M

L I B E R I.

S A T Y R A . I.

Qui sit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
 Seu ratio dederet, seu fors objecerit, illa
 Contentus vivat; laudet diversa sequentis?
 O fortunati mercatores! gravis annis
 Miles ait, multo jam fractus membra labore.
 Contra mercator, navem jastantibus Austris,
 Militia est potior. Quid enim? concurritur: horæ
 Momento aut citâ mors venit, aut victoria læta.
 Agricolam laudat juris, legumque peritus,
 Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
 Ille, datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
 Solos felices viventeis clamat in urbe.
 Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
 Delassare valent Fabiant. Ne te morer, audi
 Quo rem deducam. Si quis Deus, En ego, dicat,
 Jam faciam, quod vultis: eris tu, qui modo miles,
 Mercator: tu consults modo, rusticus: hinc vos,
 Vos hinc mutatis discedite partibus: eja
 Quid statis? nolint: atqui licet esse beatis.
 Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas
 Iratus buccas inflet, neque se fore posthac

Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
 Præterea (ne sic, ut qui jocularia ridens
 Percurram : quamquam ridentem dicere verum
 Quid veter? ut pueris olim dant crustula blandi
 Doctores, elementa veling ut discere prima:
 Sed tamen amoto quæramus seria ludo)
 Ille gravem duro terram qui vertit arato,
 Perfidus hic capo, miles, nautæque per omne
 Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Ajunt, cum sibi sint congesta cibaria : sicut
 Parvula, nam exemplo est, magni formica laboris
 Ore trahit quodcumque potest, atque addit acervo,
 Quem struit, haud ignara, ac non inculta futuri.
 Quæ, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepit, & illis utitur ante
 Quæsitus sapiens : cum te neque servidus æstus
 Dimoveat lucro, nec hyems, ignis, mare, ferrum,
 Nil obsteret tibi, dum ne sit te diutor alter.
 Quid juvat immensum te argenti pondus, & auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quod, si communias, vitem redigatur ad assem:
 At, ni id fit, quid habet pulchri constructus acervus?
 Millia frumenta tua triverit area centum:
 Non tuus hoc capiet venter plus ac meus: ut si
 Reticulum panis venaleis inter onusto
 Forte vehas humero, nihil plus accipias, quam
 Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
 Naturæ finis viventi, jugera centum an
 Mille aret? At suave est ex magno tollere acervo.
 Dum ex parvo nobis tantumdem haurire reliquias,
 Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 Ut, tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
 Vel cyathos, & dicas, Magno de flumine malum,

Quam

Quam ex hoc fonticulo tantumdem sumere. Eo sic,
 Plenior ut si quos de letter copia justo,
 Cum ripa simul avulso ferat Aufidus acer.
 At qui tantulo eget, quanto est opus, is neque limo
 Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
 At bona pars hominum decepta cupidine falso,
 Nil satius est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis.
 Quid facias illi? jubea miseram esse libenter,
 Quatenus id facie: ut quidam memoratur Athenis
 Sordidus, ac divæ populi contemnere voces
 Sic solitus: Populus me sibilat: at mihi plaudo
 Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arcâ.
 Tantalus à labris sitiens fugientia captat
 Flumina. Quid ridet? murato nomine de te
 Fabula narratur. Congestis undique saccis
 Indormis inhians, & tanquam parcere sacris
 Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis.
 Nescis quo valeat nummus, quem præbeat usum?
 Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
 Quis humana sibi doleat natura negatis.
 An vigilare metu examinem, noctesque, diesque
 Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te complicant, fugientis, hoc juvat? horum
 Semper ego optarim pauperissimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut aliis casus lecto te afflixit: habes, qui
 Assideas, fomenta paret, medicum roget, ut te
 Suscitet, ac natis reddat carisque propinquis?
 Non uxor saluum te vult, non filius: omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri, atque pueri.
 Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præsteret, quem non merearisi, amorem?
 An, si cognatos, nullo natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos,

In-

In illo operam perdat : ut si quis asellum
In campo doceat parentem currere fratribus?
Denique sit finis querendi : cumque habeas plus,
Pauperiem metras minus ; & finire laborem
Incipias, parto quod avebas : ne sacias, quod
Ummidius qui tam (non longa est fabula) dives
Ut metiroit nummos, ita sordidus, ut se
Non unquam servo melius vestiret, ad usque
Supremum tempus, ne se penuria vicius
Opprimeret, metuebat : at hunc libera securi
Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades ut vivam Manius aut sic
Ut Nomentanus? Pergis pugnantia secum
Frontibus adversis compонere? non ego avarum
Cum veter te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerumque Viselli:
Est medos in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra, citraque nequit consistere rectum,
Illiuc, unde abii, redeo. Nemon, ut avarus
Se prober, ac potius laudet diversa sequentiae?
Quodque aliena capella gerat dissentius uber,
Tabescat: neque se majori pauperiorum
Turba compareat: hunc atque hunc superare laboret?
Sic festinanti semper locupletior obstat:
Ut cum carceribus missos rapit ungula currus,
Instat equis auriga suos vincentibus, illum
Prateritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore, vita
Cedat uti conviva satur, reperire queamus.
Jam satis est: ne me Crispini scrinia lippum
Compilasse putas, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

A Mbubajaram collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mœstum, ac sollicitum est cantoris morte Tigelli:
Quippe benignus erat. Contra hic, ne prodigus esse
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramque famem depellere possit.
Hunc si perconteris, avi cur, atque parentis
Præclaram ingratæ stringat malus ingluvicerem,
Omnia conductis coemens obsonia nummis:
Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberet,
Respondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fusidius vappæ famam timet ac nebulonis,
Dives agris, dives positis in foenore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exsecat: atque
Quanto perdiior quisque est, tanto acrius urget:
Nomina sectatur, modo sumpta veste virili,
Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
Jupiter, exclamar, simul atque audivit? at in se
Pro quæstu sumptum facit hic. Vix credere possis
Quam sibi non sit amicus: ita ut pater ille, Terentii
Fabula quem miserum gnato vixisse fugato
Inducit, non se pejus cruciaverit, atque hic.
Si quis nunc querat. Quo res hæc pertinet? illuc:
Dum vicant stulti vitia, in contraria currunt.
Malchinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguem ad obscenum subductis usque facetus:
Pastilles Rufillus olet, Gargonius hircum.
Nil medium est: sunt qui nolint terigisse, nisi illas,
Quarum subsuta calos tegat instita veste:
Contra alius nullam, nisi olente in fornicie seantem.
Quidam notus homo cum exiret fornicie; Macte

Vir-

Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
 Nam simul ac venas inflavit terra libido,
 Huc juvenes aequum est descendere, non alienas
 Per molere uxores. Nolim laudariet, inquit,
 Sic me, mirator cunnii Cupiensiu albi,
 Audire est operæ premium, procedere recte
 Qui moechos non vultis, ut omni parte laborent;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque hac rara, cadat dura inter sape pericula.
 Hic se precipitem recte dedit: illi flagellis
 Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
 Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos.
 Hunc permixerunt calones; quin etiam illud
 Accidit, ut cuidam testeis, caudamque salacem
 Demeterent ferro. Jure omnes: Galba negabat.
 Tuitior at quanto merx est in classe secunda!
 Libertinarum dico: Sallustius in qua
 Non minus insanit, quam qui moechatur. At hic si
 Qua res, qua ratio suaderet, qua que modeste
 Munifico esse licet, vellet bonus, atque benignus
 Esse: daret quantum satis esset, nec sibi damno;
 Dèdecorique forer. Verum hoc se amplectitur uno,
 Hoc amat, hoc laudat: matronam nullam ego tango:
 Ut quondam Marsyas amator Originis, ille,
 Qui patrium mimè donat fundumque, laremque,
 Nil fuerit ini, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
 Verum est cum mimis, est cum mercericibus: unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. An tibi abunde
 Personam satis est, non illud, quidquid ubique
 Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
 Rem patris oblitare, malū est, ubicumque. Quid inter-
 -Est in matrona, ancilla peccesse togata?
 Villius in Fausta Sullæ gener, hoc miser uno
 Nomine deceptus, penas dedit usque superque,

Quam

Quam satis est: pugnis cæsus, ferroque postus,
 Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
 Huic si mutonis verbis mala tanta videnti
 Diceret hæc animus: quid vis tibi? numquid ego à te
 Magno prognatum deposco consule cùnnum.
 Vclatumque stola, mea cum conferbuit ira?
 Quid responderet? magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiæ istis
 Dives opis natura sur! si tu modo recte
 Dispensare velis, ac non fugienda petendis
 Immiscere. Tuo vitio, rerumne labores,
 Nil referre putas? quare, ne poeniteat te,
 Desine matronas sectarier: unde laboris.
 Plus haurire mal est, quam ex re decerpere fructus.
 Nec magis huic, inter niveos, virideisque lapillos,
 Sit licet, o Cerinthe, tuo tenerum est femur, aut crus
 Rectius: atque etiam melius persæptæ togata est,
 Addo huc, quod mercem sine fucis gestat: aperte
 Quod venalibet, ostendit: neque, si quid honesti est,
 Tactat, habetque palam, querit quo turpia celet.
 Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, opertos
 Inspiciunt: ne si facies, ut sape, decora,
 Molli fulta pede est, emptorem ducat hiantem,
 Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
 Hoc illi recte. Tu corporis optima Lynceis
 Contemplare oculis: Hypsæ cæcior, illa
 Quæ mala sunt spectas: o crus. O brachia! verum
 Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
 Matronæ, præter faciem, nil cernere possunt.
 Cetera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
 Si interdicta petes, vallo circumdata (nam te
 Hoc facit insanum) multa tibi tum offiſcent resi-
 Custodes, leicta, cinifones, parasitæ
 Ad talos stola demissa, & circumdata palla

Plu-

Plurima, quæ invideant pure apparere tibi rem,
Altera nil obstat: Cois tibi pene videre est
Ut nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possit oculo latus. An tibi mavis
Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
Quam mercem ostendi? Leporem venator ut alta
In nive sedlatur, positum sic tangere nolit:
Cantat, & apponit, meus est amor huic similis: nam
Transvolat in medio posita, & fugientia captat.
Hiscene versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasque graveis è pectori tolli?
Nonne, cupidinibus statuat natura modum quem
Quid latura, sibi quid sit dolitura negatum;
Quærrere plus prodest, & inane abscondere soldo?
Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia, præter
Payonem, rhombumque tument tibi cum inguina-
num, si
Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpit?
Non ego: nāque parabilem amo venerem, facilemque.
Illiā, post paulo, sed pluris, si exierit vir,
Gallis: hanc, Philodemus, ait sibi, quæ neque magno
Stet prelio: nec cunctetur, cum est jussa venire.
Candida, rectaque sit: mundu haec tenus, ut neque longa,
Nec magis alba velit, quam de natura, videbit.
Hæc, ubi supposuit dextro corpus mihi læsum.
Ilia, & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat;
Janua frangatur: latret canis: undique magno
Pulsa domus serpitus resonet: ne pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se conscientia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti hæc depresa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo,

Ne nummi pereant, aut puga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

OMNIBUS hoc vitium est cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducent animum cantare rogatis;
Injussi nunquam desistant. Sardus habebat
Illi Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quidquam proficeret: si collibuisset, ab ovo.
Usque ad mala iteraret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac, resonat, quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem, persæpe velut qui
Junonis sacra ferret: habebat sæpe ducentos,
Sæpe decent servos: modo reges, atque terrarchas,
Omnia magna loquens: modo, sit mihi mensa tripes, &
Concha salis puri, & toga quæ defendere frigus.
Quamvis crassa queat. Decies centena dedisses
Huic parco, paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis: noctes vigilabat ab ipsum
Mane: diem totum stertebat. Nil fuit unquam
Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat milii: quid tu?
Nullane habes vitia? immo alia, & fortasse minoria.
Mænius absentem Novium cum carperet: heus tu,
Quidam ait ignoras te? an ut ignorum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignoso, Mænius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignusque notari.
Cum tua prævidas, oculis male lippus inunctis,
Cur in amicorum vitia tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi
contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rursus, & illi.

Iracundior est paulo : minus aptus acutis
 Naribus horum hominum : rideri possit, eo quod
 Rusticius tonso toga defluit, & male latus
 In pede calciceus harer. At est bonus, ut melior vir
 Non aliis quisquam : at tibi amicus : at ingenium
 Ingens

Inculo latet hoc sub corpore. Denique te ipsum
 Concute, numqua tibi vitiorum inveretur olim
 Natura, aut etiam consuetudo mala. Namque
 Neglectis urenda filix innascitur agris.
 Illuc prævertamur, amatorem quod amicæ
 Turpia decipiunt exēcum vitia, apt etiam ipsa hæc
 Delectant : veluti Balbinum polypus Hagnæ.
 Velle in amicitia sic erraremus, & isti
 Errori nomen virtus possuisset honestus.
 At, pater ut gnati, sic nos debemus, amici
 Si quod sit virtus, non fastidire. Strabonem
 Appellat Pætum pater, & Pullum, male parvus
 Si cui filius est, ut abortivus fuit olim
 Sisyphus : hunc Varum, distortis curibus ; illum
 Balbutis Scaurum, pravis fultum male talis.
 Parcius hic vivit : frugi dicatur : ineptus
 Et jaſtantior hic paulo est : concinnus amicis
 Postulat, ut videatur. At est truculentior, atque
 Plus æquo liber : simplex, fortisque habeatur.
 Caldior est : acres inter numeretur. Opinor,
 Haec res & jungit, junctos & servat amicos.
 At nos virtutes ipsas invertimus, atque
 Sincerum cupimus vas incrassare. Probus quis
 Nobiscum vivit ? mulierum demissus homo ille:
 Tardo ac cognomen pingui damus. Hic fugit omnes.
 Insidias, nullique malo latus obdit apertum.
 Cum genus hoc inter vitæ versenur, ubi acris
 Invidia, atque vigent ubi crimina : pro bene sano,

Ac non incanto, factum, ascutumque vocamus.
 Simplicior quis &c est, (qualem me s̄pē libenter
 Obulerim tibi, Mæcenas) ut forte legentem,
 Aut tacitum impedit, quovis sermone molestus:
 Communi sense plane caret, inquit, inquit. Eheu,
 Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!
 Nam vitiis nemo sine nascitur : optimus ille est,
 Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut æquum est,
 Cum mea compenset vitiis bona, pluribus hisce,
 (Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari
 Si volet. Hac lege in trutina ponetur eadem.
 Qui ne tuberibus propriis offendat amicum
 Postulat : ignoscat verrucis illius. Æquum est,
 Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
 Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
 Cetera item neque unt stultis haerentia : cur non
 Ponderibus, modulisque suis ratio uitetur ? ac res
 Ut quaque est, ita suppliciis delicta coercentur.
 Si quis cum servum, patinam qui tollere jussus,
 Semesos pisceis, tepidumque ligurierit jus,
 In cruce suffigat : Labeone insanior inter
 Sanos dicatur : quanto hoc furiosius, atque
 Majus peccatum est : paullum deliquerit amicus,
 Quod nisi concedas, habeare insuavis : acerbis
 Odisti, & fugis, ut Rusonem debitor æris;
 Qui nisi cum tristes misero venere Calendæ,
 Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
 Porrecto jugulo historias, captivus ut audit.
 Commixit lectum potus, mensave catillum
 Evandri manibus rituum dejectit: ob hanc rem,
 Aut positum ante mea, quia pullum in pate catini
 Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
 Sit mihi ? quid faciam, si furtum fecerit, aut si
 Prodiderit commissa fide, sponsumve neggarit?

Quis paria esse fere placuit: peccata, laborant,
Cum ventum ad verum est: sensus, moresque repu-
gnant.
Atque ipsa utilitas, justi prope mater, & equi.
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandem, atque cubilia
proper,

Unguis, & pugnis, de infustibus, atque ita porro
Pugnabant armis quæ post fabricaverat usus:
Donec verba, quibus voces, sensusque notarent,
Nominaque invenere: dñe absistere bello,
Oppida cooperant munire, & ponere leges,
Ne quis fur esset, ne latro, ne quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterima belli
Caussa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos venerem incertam rapientes more ferarum
Viribus editior cædebat, ut in grege tauri.
Jura inventa metu injusti fateare necesse est,
Tempora si, fastosque velis evolvere mundi.
Nec natura potest justo secernere iniquum:
Dividit ut bona diversis, fugienda petendis:
Nec vincet racio hoc tantundem ut peccet idemque,
Qui teneros cauleis alieni infregerit horti,
Et qui nocturnus Divum sacra legerit. Adsit
Regula, peccatis quæ poenas irroget aquas:
Ne scutica dignum, horribili scætere flagello.
Nam, ut ferula cædas meritum majora subire
Verbera, non vereor: cum dicas esse pares res
Furta latrociniis: & magnis parva mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
Cur opreas, quod habes? Non nosti, quid pater, inquit,
Chrysippus dicat. Sapiens crepidas sibi numquam

Nec

Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. Qui?
Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
Optimus est modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abjecto instrumento artis, clausaque taberna,
Tonsor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex solus, si rex. Vellunt tibi barbam
E lascivi pueri: quos tu ni fuste coeres,
Urgeris turba circum te scante, miserisque
Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
Ne lengum faciam: dum tu quadrante lavatum
Rex ibis: neque te quis quam stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces,
Ignoscent, si quid peccato stultus, amici:
Inque vicem illorum patiar dilecta libenter,
Privatusque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

EUpolis, atque Cratinus, Aristophanésque poëtae
Arque alii, quorum comœdia prisca virorum est,
Si quis erat dignus describi, quod malus ac fure
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate norabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, nemerisque: facetus,
Emor et naris, duros componere versus:
Nam fuit hoc vitiosus: in hora septem ducentos,
Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno.
Cum fueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,
Scribendi recte: nam, ut multum, nil moror. Ecce
Crispinus nummo me provocat: accipe, si vis,
Accipe jam tabulas: detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus uter plus scribere possit.

Di bene fecerunt , inopis me , quodque pusilli.
 Finixerunt animi , raro , & perpaucia loquentem:
 At tu conclusas hircinis folibus auras
 Usque laborantes dum ferrum emolliat ignis,
 Ut mayis , imitare. Beatus Fannius , ultro
 Delatis capsis , & imagine : cum mea nemo
 Scripta legit , vulgo recitare timentis , ob hanc rem,
 Quod sunt , quod genus hoc minime juvat : utpote
 plureis.

Culpari dignos. Quemvis media elige turba;
 Aut ab avaritia , aut misera ambitione laborat.
 Hic nuptarum insanit amoribus , hic puerorum:
 Hunc capit argenti splendor : stupet Albius ~~xxc~~:
 Hic mutat merces furgente à Sole , ad eum quo
 Vespertina teget regio : quin per mala præcepis
 Fertur , uti pulvis collectus turbine : ne quid
 Summa deperdat metuens , aut ampliet ut rem.
 Omnes hi metuunt versus odore poetam.
 Fœnum habet in cornu: longe fuge. Dummodo risum
 Excutiat sibi , non hic cuiquam parcat amico:
 Et quodcumque semel chartis illeverit , omnis
 Gestet à fурno redeuntes scire , lacuque
 Et pueros , & anus. Agedum , pauca accipe contra.
 Primum ego me illorum , dederim quibus esse poetis,
 Excerptam numero : neque enim concludere versum.
 Dixeris esse satis : neque si qui scribat , uti nos ,
 Sermoni propiora , potes hunc esse poetam.
 Ingenium cui sit , cui mens divinior , atque os
 Magna sonaturum , des nominis hujus honorem.
 Idcirco quidam , comediea , necne poema
 Esset , quæsivere : quod acer spiritus , ac vis
 Nec verbis , nec rebus inerit : nisi quod pede certo
 Differt sermoni , sermo est merus. At pater ardens
 Savit , quod meretrice nepos , insanit amica

Filius , uxorem grandi cum dote recusat:
 Ebrius , & (magnum quod dedecus) ambule ante
 Noctem cum facibus. Numquid Pomponius istis
 Audiret leviora , pater si vivret? ergo
 Non satis est puris versum prescribere verbis:
 Quem si dissolvas , quivis stomachetur codem ,
 Quo personatus pæcto pater. His , ego quæ nunc ,
 Olim quæ scriptis Lucilius , cripias si
 Tempora certa , modosque , & quod prius ordine
 verbum est,

Posterioris facias , præponens ultima primiss
 Non (ut si solvas , postquam disordia tetra
 Belli ferratos postcis , portasque refregit)
 Invenias etiam disj. tibi membra poeta,
 Haec tuas haec alias , justum sic necne poema ,
 Nunc illud tantum qu' eram : nescitoni tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
 Ambulat , & Caprii , rauci male , cumque libellis:
 Magnus uterque timor latronibus : at bene si quis ,
 Et vivat puris manibus : contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Cæli , Byrrique latronum:
 Non ego sim Caprii neque Sulci , cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos ,
 Quis manus insudet vulgi Hermogenisque Tigelli :
 Nec recitem quicquam , ni i amicis , idque coactus:
 Non ubivis , coramque quibuslibet. In medio qui
 Scripta foro recitent , sunt multi , quaque lavantes:
 Suave locus voici resonat conclusus. Inaneis
 Hoc juvat , haud illud quærentes , num sine sensu ,
 Tempore num facient alieno. Lædere gaudes ,
 Inquit , & hoc studio pravus facis. Unde peritum
 Hoc in me jacis & est auctor quis denique eorum ,
 Vixi cum quibusque absentem qui rodit amicum ,
 Defendit qui non , alio culpante solutos

Qui captat risus hominum, famamque dicaciss
 Tingeri qui non visa potest, commissa tacere
 Qui nequit; hic niger est, hunc tu, Romane, caveto.
 Sæpe tribus lectis videoas cœnare quaternoss;
 E quibus unus amer quavis aspergere cunctos,
 Præter eum, qui præbet aquam: post, hunc quoque
 potus,
 Condita cum verax aperit præcordia Liber.
 Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur
 Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gargonius hircum;
 Lividus, & mordax videoz tibi: mentio siqua
 De Capitolini furtis injecta Petilli.
 Te coram fueri: defendas, ut tuus est mos:
 Me Capitolinus convictore usus, amicoque
 A pueru est, causaque mea permulta rogatus
 Fecit, & incolumis lætor quod vivit in urbe:
 Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
 Fugerit. Hic nigra succus ioliginis, hæc est
 Erugo mera, quod vittum procul abfore chartis
 Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud vere, promitto: liberius si
 Dixero quid, si forte jocosius hoc mihi juris
 Cum venia dabis. Insuevit pater optimus hoc me
 Ut fugerem exemplis viriorum que notando.
 Cum me horaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
 Nonnevides, Albi ut male vivat filius, utque
 Barus inops? magnum documentum, ne patriam rem
 Perdere quis velit: à turpi meretricis amore
 Cum deterret: Seetani dissimilis sis
 Ne sequerer moechas, concessa cum Venere uti
 Possim: deprensí non bella est fama Treboni,
 Ajebat: sapiens vitatu, quidque petitu

Sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodi es vitam; famamque tueri
 Incolumen possum, Simul ac duraverit ætas
 Membra, animumque tuum, nabis sine cortice. Sic me
 Formabat puerum dictis: & sive jubebat,
 Ut facrem quid, habes autorem, quo facias hoc:
 Unum ex judicibus selectis obiecibat:
 Sive veratas: An hoc in honestum, & inutile factu.
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo cum
 Hic, atque ille, avidos vicinum funus ut ægros
 Examinit, mortisque metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrant vitiis. Ex hoc ego sanus ab illis
 Perniciem quæcumque ferunt: mediocribus, & quicis
 Ignoscas vitiis, teneor. Fortassis & istinc
 Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus;
 Consilium proprium: nèque enim, cum lectulus,
 aut me
 Porticus excepte, desum mihi. Rectius hoc est:
 Hoc faciens vivam melius: sic dulcis amicus
 Occuram: hoc quidam non belle: numquid ego illi
 Imprudens olim faciam similes? hæc ego mecum
 Compressis agito labris. Ubi quid datur otis
 Illudo chartis: hoc est mediocribus illis
 Ex vitiis unum, cui si concedere noles,
 Multa poetarum veniet manu, auxilio quæ
 Sit mihi (nam multo plures sumus) ac veluti tē
 Judæi, cogemus in hanc concedere turbam.

E Gressum magna, me exceptit Aricia Roma,
 Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,

Gracorum longe doctissimus : inde Forum Appi
 Disertum nautis , cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus , altius ac nos
 Præcinctis unum : minus est gravis Appia tardis.
 Heic ego propter aquam , quod erat tetterima , veneri
 Indico bellum , coenantes haud animo æquo
 Expectans comites . Jam nox inducere terris
 Umbras . & calo diffundere signa parabat.
 Tum pueri nautis , pueris convicia nauze
 Ingerere . Huc appelle: trecentos inseris : ohe
 Jan satis est . Dum æs exigitur , dum mula ligatur,
 Tota abit hora : mali culices , ranque palustres
 Avertunt somnos : absentem ut cantat amicam
 Multa prolatus vappa nauza , atque viator
 Certatim : tandem fessus dormire viator
 Incipit ; ac missa pastum retinacula mulæ
 Nauta piger seo religat , stertisque supinus.
 Jamque dies aderat , cum nil procedere linternam
 Sentimus : donet cerebrosus prosilit unus ,
 Ac mulæ nautaque caput , lumbosque saligno
 Fuste dolat . Quarta vix demum exponimur hora.
 Ora , manusque tua lavimur , Feronia lympha.
 Millia tum transi tria repimus : atque subimus
 Impositum saxis late candentibus Anxur .
 Huc venturus erat Macenas , optimus atque
 Coccejus , missi magnis de rebus uterque
 Legati : aversos soliti compонere amicos.
 Heic oculis ego nigra meis collyria lippus
 Illinare . Interea Macenas advenit , atque
 Coccejus , Capitique simul Fontejus , ad unguem
 Factus homo : Antoni , non ut magis alter , amicus .
 Fundos . Aufidio Lusco prætore libenter
 Linquimus , insani ridentes præmia scribz ,
 Prætextam , & latum clavum , prunæque batillum.

In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus ,
 Murena præbente domum , Capitone culinam .
 Postera lux oritur multo gratissima : namque
 Plotius & Varius Sinuessa , Virgiliusque
 Occurrunt : animæ , qualeis neque candidiores
 Terra tulit , neque quis me si devinctior alter.
 O qui complexus , & gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim jucundo sanus amico .
 Proxima Campano ponti quo villula , tectum
 Præbuit : & parochi . quo debent , ligna salemque .
 Hinc muli Capuz clitellas tempore ponunt.
 Lusum it Macenas , dormitum ego Virgiliusque:
 Namque pila lippis inimicum & ludere crudis .
 Hinc nos Cocceji recipi plenissima villa ,
 Quæ super est Caudi cauponas . Nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicirri ,
 Musa , velim memores : & quo patre natus uterque
 Contulerit lites . Messi clarum genus Oscis:
 Sarmenti domina exstat : ab his majoribus orti
 Ad pugnam venete . Prior Sarmentus : Equi te
 Esse feri similem dico . Ridemus : & ipse
 Messius , Accipio : caput & movet . O , tua cornu
 Ni foret execto frons , inquit , quid faceres , cum
 Sic mutilus ministeris at illi freda cicatrix
 Setosam lœvi frontem turpaverat oris .
 Campanum in morbum , in faciem per multa jocatus ,
 Pastorem saltaret uti Cyclopa , rogabat:
 Nil illi larva , aut tragicis opus esse cothurnis .
 Multa Cicirrus ad hæc : donasset jamne catenam
 Ex voto Laribus , quærebant : scriba quod esset ,
 Deterius nihil dominæ jus esse . Rogabat
 Denique , cur unquam fugisset : cui satis una
 Farris libra foret , gracili sic , tamque pusillo .
 Prorsus jucunde coenam producimus illam .

Tendimus hinc recta Beneventum, ubi sedulus hospes
Pene arsit, macros dum turdos versat in igne.
Nam vaga per veterem dilapsa flamma culinam
Vulcano, summam properabat lambere rectum.
Convivas avidos coenam, servosque timenteis
Tum rapere, atque omnes restinguere velle videres.
Incipit ex illo monte Appulia notos
Ostentare mili, quos torret Atabulus, & quos
Nunquam crepsemus, nisi vos vicina Trivici
Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Heic ego mendacem stultissimum usque puellam
Ad medium noctem exspecto: Somnus tamen aufer:
Intentum veniri: tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant ventremque supinum,
Quatuor hinc rapimur, viginti, & millia rhedis,
Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est:
Signis perfacie est. Venit vilissima terum
Heic aqua: sed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus ut soleat humeris portare viator:
Nam Canus lapidous: aqua non dicitur urna.
(Qui locus à forte Diomede est conditus olim)
Flentibus hic Varius discedit mœstus amicis,
Inde Rubos fessi pervenimus: uptore longum
Carpentes iter, & factum coruptius imbris.
Postera tempestas melior, via pejor, ad usque
Bari moenia pis osi. Dein Gnatia lymphis
Iratis exstructa dedit risusque, jocosque:
Dum flamma sine thura liquefcere limine sacro
Persuadere cupit. Credat Iudeus Apella,
Non ego: namque Deos didici securum agere ævum:
Ne, si quid miri faciat natura, Deos id
Tristes ex alto cali demittere recto.
Brundusium longæ finis carthaque, viaque.

SATYRA VI.

Non quia, Mæcenæ, Lydorum quidquid Etruscos
Incoluit fineis, nemo generosior est te:
Nec quod avus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperarent:
Ut plerique solent, naso suspendit adunco
Ignotos, ut me libertino patrenatum.
Cum referre negas, quali sit quique parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi vere,
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos saepe viros nullis majoribus ortos,
Et vivisse probos, amplis & honoribus auctos:
Contra, Lavinum, Valeri genus, unde Superbus
Tarquinus regno pulsus fugit, unius assis
Non umquam pretio pluris licuisse, notante
Judice, quo nosti, populo: qui stultus honores
Saepè dat indigais, & fama servit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. Quid oportet
Vos facere, à vulgo longe longeque remotos?
Namque csto: populus Lavinio mallet honorem,
Quam Decio mandare novo: Censorne moveret
Appius, ingenuo si non esset patre natus?
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiescem.
Sed fulgentio trahit constrictos gloria currus
Non minus ignotus generosis. Quo tibi, Tilli,
Sumere depositum clavum, fierique tribunos
Invidia accredit, privato que minor esset.
Nam ut quisque insanus nigris medium impedit erus
Pellibus, & latum demisit pectori clavum:
Audit continuo, quis homo hic aut quo patre natus?
Ut si qui agrotet quo morbo Barrus, haberi
Ut cupiat formosus, eat quacumque, puellis

Iniciat curam quærendi singula , quali
Sit facie , sura , quali pede , dente , capillo:
Sic qui promittit . civeis , urbem sibi curz,
Imperium fore , & Italiam , & delubra Deorum
Quo patre sit natus , num ignota matre dishonestus ,
Omneis mortaleis curare , & querere cogit.
Tunc Syri , Damæ , aut Dionysi filius , audes
Dejicere è saxo civeis , à tradere Cadmo?
At Novius collega gradu post me sedet uno: (Ius ,
Namque est ille pater quod erat meus. Hoc tibi Pau.
Et Messala videris? At hic , si plostra ducenta ,
Concurvantque foro tria funera , magna sonabit
Cornua quod vincatque tubas; saltem tener hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum ,
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc , quia Macenas tibi sum convictor : at olim
Quod mihi pareret legio Romana Tribuno.
Dissimile hoc illi est : quia non ut forsitan honorem
Jure mihi invideat quisvis , ita te quoque amicum;
Praseritum caucum dignos assumere , prava
Ambitione procul ; felicem dicere non hoc
Me possunt , casu quod te sortitus amicum:
Nulla etenim tibi me fors obrulit. Optimus olim
Virgilius , post hunc Varius dixere quid essem.
Ut veni coram , singultim pauca locutus ,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre , non ego circum
Me Saturejanu vectari rura caballo ,
Sed , quod eram , narro. Respondes (ut tuus est mos)
Pauca: abeo: & revocas nono post mense , jubesque
Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego duco ,
Quod placui tibi , qui turpi seceris honestum ,
Non parte præclaro , sed vita , & pectore puro.
Atqui si vitius mediocribus , ac mea paucis

Men-

Mendoza est natura , aliqui recta (velut si
Egregio inspersos reprendas corpore navos)
Si neque avaritiam , neque sordes , aut mala lustra
Objicit vere quisquam mihi: purus , & insons ,
(Ut me collaudem) si & vivo carus amicis:
Causa fuit pater his : qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis è centurionibus orti ,
Lævo suspensi loculos , tabulamque lacerto ,
Iabant octonis referentes Idibus æra:
Sed puerum est ausus Romam portare , doncendum
Arteis , quas doceat quivis eques , arque senator
Semet pregnatos. Vestem , servosque sequentes
In magno ut populo si qui vidisset : avita
Ex re præberi sumpus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorrupissimum omneis
Circum doctores aderat , Quid multa? Pudicum
(Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
Non solum facto , verum opprobrio quoque turpi:
Neo timuit , sibi ne vitio qui verteret olim ,
Si præco parvas , aut (ut fuit ipse) coactor (nunc
Mercedes sequenter: neque ego essem quescus: ad huc
Laus illi debetur , & à me gratia major.
Nil me peniteat sanum patris hujus : coque
Non , ut magna dolo factum negat esse suo pars ,
Quod non ingenuos habeat , clarosque parentes ,
Sic me defendam : longe mea discrepat istis
Et vos , & ratio : nam , si natura jubaret
A certis annis xvum remeare peractum ,
Atque alios legere ad fastum quoscumque parentes
Optaret sibi quisque : meis contentus , honestos
Fascibus , & sellis nolle mihi sumere : demens
Judicio vulgi , sanus fortasse tuo : quod
Nolle onus , haud unquam solitus portare molestum .

Nam

Nam mihi continuo major quærenda foret res,
Atque salutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne solus rusve, peregre-
Ve exirem, plures calones, atque caballi
Pascendi; ducenda perorrita. Nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, si liber, usque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Objicit nemo sordes mihi, quas tibi, Tilli,
Cum Tiburte via pratorem quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes & onophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu præclare senator,
Millibus atque aliis vivo. Quacumque libido est,
Incedo solus: percontor, quanti plus, ac far;
Fallacem Circum, vespertinumque perorro
Sæpe forum: assisto divinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris referro, laganiique catinum.
Coena ministratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus
Vilis, cum patera guttus, Campana supellec.
Deinde eo dominum: non sollicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane, obeundus Marsia, qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
Ad quartam jaceo: post hanc vagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum juvet. Ungor olivo,
Non quo fraudatis immundus Nata lucernis,
Ast ubi me fessum sol acrior ire levatum
Admonuit, fugio campum lusumque trigonem.
Pransus non avide, quantum insperpellet inani
Ventre diem durare, domesticus orior. Hæc est
Vita solutorum misera ambitione, graviisque,
His me consolor, viatorum suavius, ac si
Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuisset.

Proscripti Regis Rupili pus, atque venenum
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis noctum, & tonsoribus esse.
Persius hic pernægna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem,
Confidens, tumidusque: adeo sermonis amari,
Sisennas, Barrost: ut equis præcurreret albis,
Ad Regem redeo: Postquam nihil inter utrumque
Cônenit: hoc etenim sunt omnes pure molesti,
Quo fortis, quibus adversum bellum incidit: Inter
Hectora Piramiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis: ut ultima divideret mores:
Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
Summa fuit. Dub si discordia verset inertes,
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, ultrro
Muneribus missis. Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat, uti non
Compositi melius cum Bitho Bacchini. In ius
Acres procurunt: magnum spectaculum uterque,
Persius exponit causam: ridetur ab omni
Conventu: laudat Brutum, laudatque cohortem:
Solem Asia Brutum appellat, stellasque salubres
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum
Invisum agieolis sidus, venisse: ruebat
Flumen: ut hibernum, fertur quo rara securis:
Tum Prænestinus salso multumque fluenti
Expressa arbusto regerit convicia: durus
Vindemiator, & invictus, cui sape viator
Cessisset, magna compellans voce cucullum.

At Græcus, postquam est Italo perfusus acetum,
Persius exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges consuesti tollere, cur non
Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede tuo-
rum est.

SATYRA VIII.

Olim trucus eram fculnus, inutile lignum:
Cum faber, incertus sciamu faceret Priapum,
Maluit esse Deum. Deus inde ego, futurum aviumque
Maxima formido: Nam fures dextra coercte,
Obscoenoque ruber, porrectus ab ingue palus:
Ast impotens volucres in vertice arundo
Terret fixa, veratque novis considero in horris.
Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
Conservus vili portanda locis in arca.
Hoc miser plebi stabat commuue sepulcrum,
Pantolabo scurr, Nomentanoque nepoi.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Heic dabat heredes monumentum ne sequecetur.
Nung liget Esquiliis habitare salubribus, atque
Aggere in aprico spatiari: qua modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Cum mihi non tantum furesque, ferique suet
Hunc vexare locum, curz sunt, atque labori,
Quantum, carminibus quz versant, atque venenis
Humanos animos. Has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo: simul ac vaga luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palli
Canidiam pedibus nudis, passoque capillo.
Cum Sagana majore ululantem: palior utrasque
Ficerat horrendas aspectu. Scalpere terram

Un-

Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
Cooperunt: Crux in fossam confusus, ut inde
Mancis elicerent, animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: major
Lanea, quz penitus compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, servilibus ut quz
Jam peritura modis. Hecatem vocat altera, ~~savam~~
Altera Tisiphonem. Serpentis, atque videres
Infernus errare canes: lunamque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepultra,
Mentior at si quid, merdis caput inquinat albis
Ceryorum: atque in me veniat mictum, atque cacatum
Julius, & fragilis Pediatis, furor Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Umbras cum Sagana resonant triste, & acutum?
Utique lupi barbam variz cum dente colubra
Ab siderint furtum terris, & imagine cerea
Largior arserit ignis? & ut non testis inuleus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi,
Diffissa nate ficus. At illa currere in urbem:
Canidiz denteis, altum Sagana calendum
Excidere, atque herbas, atque incantata laceris
Vincula, cum magno risuque, jocoque videres.

SATYRA IX.

Ibam ut forte via sacra, sicut meus est mos,
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum:
Arreptaque manu, Quid agis dulcissime rerum?
Suaviter, ut nunc est, inquam & cupio omnia quz vis.
Cum assecaretur: nunquid vis? occupo. At ille:
Noris nos, inquit: docti sumus. Heic ego: pluris
Hoc,

Hoc, inquam, mihi eris. Misere discedere querens,
Ire modo ocyus, interdum consistere; in aurem
Dicere nescio quid puer. Cum sudor ad imos
Manaret talos: o te! Bolane, cerebri
Felicem, ajebam tacitus. Cum quidlibet illo
Garrire, vicos, urbem laudare, ut illi
Nil respondebam: Misere cupis; inquit, abire,
Jamdudum video: sed nil agis; usque tenebo:
Prosequar hinc, quo nunc iter est tibi. Nil opus est te
Circumagi: quandum volo visere, non tibi notum;
Trans Tiberim longe cubat is, prope Cesaris horros.
Nil habeo quod agam, & non sum piger; usque sequar
Demitto auriculas, ut inique mentis ascellas, (te:
Cum gravius dorso subiit onus. Incipit ille:
Si bene me nobis, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies; nam quis me scribere plureis,
Aut citius possit versus? quis membra movere
Mollius? invideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus heic erat; est tibi mater,
Cognati, quies te salvo est opus? haud mihi quiss
quam:
Omneis compoui. Felices! nunc ego resto.
Confice: namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puer cecinit, divina mota anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando consumet cumque loquaces,
Si sapiat, viter, simul atque adoleverit etas.
Ventum erat ad Vesta, quarta jam parte diei
Præterita: & casu tunc respondere vadatus
Debet: quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit paulum heic ades. Intream, si
Aut valeo stare, aut novi civilia iura:
Et propero, quo seis. Dubius sum, quid faciam, inquit:

Te-

Tene relinquam, an rem. Me sodes. Non faciam, ille;
Et præcedere coepit. Ego, ut contendere durum est
Cum victore, sequor. Maçenas quomodo tecum.
Hinc repetit, paucorum hominum, & mentis bona
sanx?

Nemo dexterius fortuna est usus: haberes
Magnum adjutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
Summosse omnes. Non isto vivitur illuc,
Quo tu rere modo; domus hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena malis: nil mi officit, inquam,
Ditor hic, aut est quia doctior. Est locus uni:
-Cuique suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
Sic haber. Accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. Velis tantummodo, que tua virtus,
Expugnabis: & est qui vinci possit: eoque
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
Muneribus servos corrumpan: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora queram:
Occurram in trivii: deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit, ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulchre nosset. Consistimus. Unde venis? &
Quo tendis? rogat, & responderet: Vellere copi,
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos, ut me eipereret. Male salsus
Ridens dissimulare: meum jecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto velle loqui te:
Ajebas mecum: memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie trigesima sabbata. Vin' tu
Curtis Judæis oppedere: nulla mihi, inquam,
Religio est. At mi: sum paulo infirmior, unus
Multorum: ignoscas: alias loquar. Huncine solem
Tam nigrum surrexe mihi: fugit improbus, ac me

M

Sub

Sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
Adversarius : & , quo tu turpissime ? magna
Inclamat voce , & , Licet antestari ? ego vero
Oppono auriculam. Rapit in jus : clamor utimque,
Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incomposito dixi pede currere versus
Lucili. Quis tam Lucili fautor inepte est,
Ut non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
Urbem deficuit, charta laudatur eadem. (sic)
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cetera: nam
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu diudicare ri^ctum
Auditoris: & est quādam tamen heic quoque virtus:
Est brevitate opus, ut currat sententia, neū se
Impediat verbis, lassas onerantibus aureis:
Et sermone opus est modo tristi, s^apē jocoso,
Defendente vicem modo rhetoris, atque poetæ:
Interdum urbani parentis viribus, atque
Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerumque secat res.
Illi, scripta quibus Comœdia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
Nil præter Calvum, & doctus cantare Catulum.
At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis
Miscuit. O seri studiorum! quine puretis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at sermo lingua concinnus utraque
Suavior, ut Chio nota si commixta Falerni est.
Cum versus facias, teipsum percontor, an & cum
Dura tibi perangenda rei sit causa Petillii?

Scilicet oblitus patrⁱque, patrisque L^atini,
Cum Pedius causas exsudet Publicola, atq^{ue}
Corvinus, patris intermisere perira
Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
Atqui ego cum Grac^os facerem, natus mare citra,
Versiculos i^vetuit me tali voce Quirinus
Post mediam noctem visus, cum somnia vera:
In silvam non ligna feras insanus, ac si
Magnas Gracorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus, jugulat dum Memnona, dumque
Difingit Rheni luctum caput: hac ego ludo,
Quæ neque in æde sonent, certanⁱa judice Tarpa,
Ne redcane iterum, atque iterum spectanda theatrig.
Arguta metrictice potes, Davoque Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit, pede ter percusso: forte epos acer,
Ut nemo, Varius ducit: molle, atque facetum
Virgilio adnuerunt gaudentes rure Camoenz.
Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
Atque quibusdam aliis, melius quod scribere posse,
Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim
Harentem capitⁱ multa cum laude coronam.
At dixi, fluere hunc lutulentum, s^apē ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso,
Tu nihil in magno doctus reprehendis homero?
Nil comis tragicⁱ mutat Lucilius Acci?
Non ride^r versus Enni gravitate minores?
Cum de se loquitur, non ut majore repressis,
Quid vereat & nosmete Lucili scripta legenteis,
Quare num illius, num rerum dura negarit.
Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius, ac si quis, pedibus quid claudere senis
(Hoc tantum) contentus, amet scripsisse ducentos

Ante cibum versus . totidem coenatus? Etrusci
 Quale fuit Cassi , rapido ferventius anni
 Ingenium : capsis quem fama est esse , librisque
 Ambustum propriis. Fuerit Lucilius , inquam ,
 Comis , & urbanus , fuerit limatior idem ,
 Quam rudis , & Gracis intacti carminis auctor ,
 Quamque poetarum seniorum turba : sed ille ,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in eternum ,
 Detereret sibi multa : recideret omne , quod ultra
 Perfectum traheretur : & in versu faciendo
 Sepe caput scaberet , vivos & roderet unguis .
 Sepe stilum vertas , iterum quæ digna legi sint
 Scripturus : neque , te ut miretur turba , labores ,
 Contentus paucis lectoribus. An tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis? (audax ,
 Non ego : nam satis est equitem mihi plaudere : ut
 Contemptus alii , explosa Arbuscula dixit .
 Men' moyeat , cimex Pantilius , aut cruciet , quod
 Vellacet absentem Demetrius ? aut quod ineptus
 Fannius Hermogenis lñdat conviva Tigelli ?
 Plotius , & Varius , Macenas , Virgiliusque ,
 Valgius , & prober hac Octavius , optimus atque
 Fuscus : & hac utinam Viscorum laudet uteisque
 Ambitione relegata , te dicere possum
 Pollio : te , Messala , tuo cum fratre : simulque
 Vos Bibule , & Servi : simul his te , candide Furnis
 Complureis alios , doctos ego quos , & amicos
 Prudens prætero: quibus hæc , sunt quidiacumque ,
 Arridere velim : doliturus , si placeant spe
 Deterius nostra . Demetri , teque , Tigelli ,
 Discipulorum inter jubeo plorare cathedras .
 I puer , atque meo citus hæc subscribe libello .

Q. HORATII
F L A C C I
 SATYRARUM
 LIBER II
 SATYRA L.

S Unt quibus in Satyra videar nimis acer , & ultra
 Legem tendere opus: sine nervis altera , quidquid
 Composui , pars esse putat , simileisque meorum
 Mille die versus deduci posse : Trebat ,
 Quid faciam , præscribe . Quiescas : ne faciam , inquis ,
 Omnia versus ajo : percarn male , si non
 Optimum erat : verum nequeo dormire . Ter uncti
 Trasnanto Tiberim , somno quibus est opus alto ,
 Irriguumque mero sub noctem corpus habento .
 Aut , si tantus amor scribendi te capit , aude
 Cesaris invicti res dicere : multa laborum
 Praemia latus . Cupidum , pater optime , vires
 Deficiunt : neque enim quisvis horrentia pilis
 Agmina , nec fracta pereunteis cuspidi Gallos ,
 Aut labentis equo describit vulnera Parthi .
 Attamen & justum poteras , & scribere fortem ,
 Scipiadam ut sapiens Lucilius . Hanc mihi deero ,
 Cum res ipsa feret : nisi dextro tempore , Flacci
 Verba per attentam non ibunt Cesaris aurem ;
 Cui male si palpere , recalcitraet undique tutus .
 Quanto rectius hoc , quam tristi lñdere versu

Pantolabum scurram , Nomenpranum vē nepotē?
Cum sibi quisque timeret , quāmquām est intactus , &c
odit.

Quid faciam? saltat Milonius , ut semel isto
Accessit fervor capiti , numerusque lucernis.
Castor gaudet equis : ovo prognatus codem,
Pugnis. Quic capitum vivunt , totidem studiorum
Millia. Me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu , nostrum melioris utroque.
Ille velut fidis arcana zodalibus olim
Credebat libris : neque , si male cesserat , usquam
Decurrens alio , neque si bene: quo sit , ut omnis
Votiva pateat veluti descripta tabella,
Vitatenis. Sequor hunc , Lucanus , an Appulus , anceps:
Nam Venustus arat finem sub utrumque colonus,
Missus ad hoc , pulsas (verus est ut fama) Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis:
Sive quod Appula gens , seu quod Lucania bellum
Incureret violenta. Sed hic stilus haud petet ultra.
Quemquam animantem , & me veluti custodiet ensis
Vagina testus : quem cur distractere coner,
Tutus ab infestis latronibus ô pater , & rex
Jupiter , ut pereat positum rubigine telum,
Ne quisquam noceat cupidō mīhi pacis! At ille,
Qui me commorit (melius non tangere , clamō)
Flebit , & insignis tota cantabitur urbe.
Cervius iratus leges minitatur , & urnam
Canidia Albuci , quibus est iniulta , venenum;
Grande malum Turius , si quid se judge certes.
Ut , quo quisque valer , suspectos terreat : utque
Imperet hoc natura ponens , sic collige mecum.
Dente lupus , cornu taurus petit unde , nisi intus
Monstratum? Scæva vivacem crede nepoti
Matrem : nil faciet sceleris pia dextera : Mirum!

Ut

Ut neque calce lupus quemquam , neque dente petit
bos:

Sed mala toller anum viciato melle cicuta.
Ne longum faciam : seu me tranquilla senectus
Expectat , seu mors atris circumvolat alii:
Dives , inops , Romæ , seu fors ita jussiterit , exul,
Quisquis erit vitz , scribam , colo. O puer , ut sis
Vitalis metuo , & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid: cum est Lucilius ausus
Primus in hunc oporis componere carmina morem,
Detrahere & pelleam , nitidus qua quisque per ora
Cederet , introrsum turpis: num Laius , & qui
Duxit ab oppressa meritum Carthaginæ nomen,
Ingenio offensi: aut Ieso doluere Merello,
Famosisque Lupo cooperio versibus? atqui
Primores populi arripiuit , populumque tributum:
Scilicet uni & quis virtuti , atque ejus amicis.
Quia ubi se à vulgo , & scena in secreta rem orant
Virtus Scipiades , & mitis sapientia Laii
Nugari cum illo , & discincti ludere , donec (vis
Decoqueretur olus , soliti. Quidquid sum ego , quam
Infra Lucili censem , ingeniumque , tamen me
Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
Invidias : & fragili quzrens illidere dentem,
Offendet solido. Nisi quid tu , docte Trebati,
Dissentis : equidem nihil hic diffingere possum.
Sed tamen ut monitus caveas , ne forte negoti
Inciuat tibi quid sanctarum inscrita legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina , jus est
Judiciumque. Esto : si quis mala. Sed bona si quis
Judge condiderit laudans Cæsare? si quis
Opprobriis dignum laceraverit , integer ipse?
Solventur risu tabulae : tu missus abibis.

M 4

SA-

SATYRA II.

QUæ virtus, & quanta, boni, sit vivere pârvo,
(Nec meus hic sermo est : sed quæ præcepit
Ofellus)

Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
Discite, non inter lanceis, mensasque nitentes:
Cum stupet insanis accies fulgoribus, & cum
Acclinis falsis animus meliora recusat:
Verum hic impransi mecum disiruite. Cur hoc?
Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
Corrupsus judex. Leporem sectatus, e quove
Lassus ab indomito : vel (si Romana fatigat
Militia assuetum græcari) seu pila velox,
Moliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit, pete cedentem aera disco:
Cum labor extuderit fastidia : siccus, innans
Sperne cibum vilem : nisi Hymettia mella Falerno,
Nobiberis diluta. Foris est promus, & atrum
Defendens pisces hyemat mare: cum sale panis
Latrante stomachum bene leniet. Unde putas, aut
Qui partum? non in caro nidor volupras
Summa, sed in te ipso est. Tu pilmentaria quare
Sudando: pinguem vitiis, albumque, neque ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
Corrupsus vanis rerum, quia venias auro & albo
Rata avis, & picta pandat spectacula cauda:
Tanguam ad rem attineat quidquam. Num vesceris
ista,
Quam laudas, pluma: cocto num adest honor idem?
Carne tamen quamvis distat nihil, hac magis illa?

Imparibus formis deceprum te pacet: esto.
Unde datum sentis? lupus hic, Tiberinus, an alto
Capros hict? ponteisae inter jactatus, an annis
Ostia sub Tusci? laudas, insane, trilibrem (est.
Nullum: in singula quem minus pulmenta necessis
Ducit te species, video. Quo pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Majorem natura mōdum dedit, his breve pondus,
Jejunus raro stomachus vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Velle, ait Harpyis gula digna rapacibus. At vos
Præsentes, Austræ, coquite horum obsonia. Quamquam
Putet aper, rhombusque recens, mala copia quando
Ægrum sollicitat stomachum: cum rapula plenus,
Atque acidas travult inulas. Necdum omnis abacta
Pauperes epulis regum: nam vilibus ovis,
Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
Galloni præconis erat accepseræ mensa
Infamis. Quid? tum rhombos minus æquora alebant
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido:
Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo
Si quis nunc mergos suaveis edixerit ascos,
Parebit pravi dociis Romane juvenus.
Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
Judge. Nam frustra vitium vitaveris illud,
Si te alio pravus detorseris. Avidius,
Cui canis ex vero ductum cognomen adhæret
Quinqueennis oleas est, & silvestria corna:
Ae, & nisi mutatum, parcit defundere vinum & &
Cujus odorem olei nequeas perferre (licet
Ille repotia, nataleis, aliquos dierum
Festos albarus celebet) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus acetii,
Quali igitur victu sapiens utetur, & horum

Utrum imitabitur hac urget lupus, hac canis, ajunt
Mundus erit, qua non offendat sordibus, atque
In neutrā partem cultus miser. Hic neque servis,
Albici sensis exemplo, duim munia didit;
Savus erit: nec sic, ut simplex Navius, undam
Convivis præbebit aquam: vitium hoc quoque magnū.
Accipe nunc, viñus tenuis quæ quantaque secum
Affrat. In primis valeas bene: nam varix res
Ut noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit. At simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? Quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque affigit humo divinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quandam
Sive diem festum rediens advixerit annos,
Seu recreare volet tenuatum corpus: ubique
Accident anni, tractari mollius ætas.
Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer, & validus præsumis, molliiem? seu
Dura valētudo inciderit, seu tarda senectus.
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illi nullus erat: sed, credo, hac mente, quod hospes
Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. Hos utinam
inier

Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ, quæ carmine gratiæ aurem
Occupet humanam: grandes rhombi, patinæque
Grande ferunt una cum damno dedecus, Adde

Iratum paterum, vicinos, te tibi in quum,
Et frustra mortis cupidum: cum decerit egenti
As, laquei pretium. Jure, inquit, Thrausius istis
Jurgatur verbis: ego vestigalia magna,
Divitias habeo tribus amplas regibus. Ergo,
Quod superat, non esse mellius quo insumere possit.
Qui eget indignus quisquam te divite? quare
Templa reunt antiqua Deum? cur, improbe, caræ
Non aliquid patria tanto emetisis acervo?
Uni nimirum tibi recte semper erunt res.
O magnus posthac inimicis risti! uerne
Ad casus dubios fideri sibi certius? hic, qui
Pluribus assueri mentem, corpusque superbum:
An qui contentus parvo, metuensque futuri,
In pace, ut sapiens, aptari idonea bello?
Quo magis his eretas: puer hunc ego parvus Ofellum
Integris opibus novi non latius usum
Quam nunc accisis. Videas metato in agello
Cum pteore, & gnatis forte mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
Quidquam, præter olis fumosæ cum pede pernæ.
Ac mihi seu longum post tempus venerat hospes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbre
Vicus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hardo: cum pensilis uva secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice sicu. multa
Post hoc ludus erat cupa portare magistra.
Ac venerata Ceres, ut calmo surgeret alto,
Explicit, vino contraetæ seria frontis,
Sæviæ, atque novos moveat fortuna tumultus:
Quantum hinc inaminxerit quanto aut ego parcus,
aut vos

O pueri, mitiuitis, ut hue novus incola venies
Nam propriæ tellutis herum natura, neque illum,

SATYRARUM

Nec me , nec quemquam statuit . Nos expulit illes
 Illum aut nequities , aut vafri inscritia juris ,
 Postremum expellet certe vivacior heres .
 Nunc ager Umbreni sub nomine , nuper Ofelli
 Dicitus erat : nulli proprius : sed ceder in usum
 Nunc mihi , nunc alii . Quocirca vivite fortis ,
 Fortiaque adversis opponite pectora rebus .

SATYRA III.

Si raro scribes , ut toto non quater anno
 Membranam poscas , scriptorum quoque retexens ,
 Iraeus tibi , quod vini , somnique benignus
 Nil dignum sermonc canas : Quid fieri ? at ipsa
 Saturnalibus huc fugisti sobrios : ergo
 Dic aliquid dignum promissis . Incipe : nil esse .
 Culpantur frustra calami , immeritusque laborat
 Iratis natus paries Dis , atque poetis .
 Atqui vultus erat multa , & præclara minantis ,
 Si vacuum tepido cepisser villula tecto .
 Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro ,
 Eupolin Archilocho ? comites educere tantos ?
 Invidiam placare paras virtute reliqua ?
 Contemnere , miser . Vitanda est improba Siren
 Desidia , aut quicquid vita meliore parasti ,
 Ponendum quo animo . Di te , Damasippe , Dezeugos
 Verum ob consilium donent tonsore . Sed unde
 Tam bene me nosti ? postquam omnis res mea Janum
 Ad medium fracta est : aliena negotia curio ,
 Excussus propriis . Olim nam quædere amabam ,
 Quo vafer ille pedes lavisset Sisyphus æres ;
 Quid sculpm infabre , qui fusum durius esset ;
 Callidus huius signo ponebam millia centum :
 Hortos , egregiasque domos mercarii unus

Cum

LIBER II.

181

Cum lucro noram : unde frequenter Mercuriale
 Imposuere mihi cognomen compita . Novi :
 Et morbi miror purgatum te illius . Atqui
 Emovit veterem mire novus : ut solet , in cor
 Trajecto lateris miseri , captivis dolore :
 Ut lethargicus hic cum sit pugil , & medicum urget .
 Dum ne quid simile huic esto ut lubet . O bone , ne te
 Frustrare : insanus & tu , stultique prope omnes ,
 Si quid Sterninus veri crepat : unde ego mira
 Descripti docilis precepta haec , tempore quo me
 Solatus jussit sapientem pascere barbam ,
 Atque à Fabricio non tristrem ponte reverti .
 Nam , male re gesta , cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen : dexter stetit , & , Cave faxis
 Te quidquam indignum : pudor , inquit , te malus
 angit

Insanos qui inter vereare insanus haberi .
 Primum nam inquiram , quid sit furere : hoc si erit in te
 Solo : nil verbis , pereas quin fortiter , addam .
 Quem mala stultitia , & quemcumque inscritia veri
 Cecum agit , insanum Chrysippi porticus , & grec
 Autumat . Hec populus , haec magnos formula reges ,
 Excepto sapiente , tenet . Nunc accipe quare
 Desipiane omnes , atque ac tu , qui tibi nomen
 Isano posuere . Velut silvis , ubi passim
 Palanteis error certo de tramite pellit ,
 Ille sinistrorum , hic dextrorum abit : unus utrique
 Error , sed variis illudit partibus : hoc te
 Credere modo insanum : nihil ut sapientior ille ,
 Qui te deridet , caydam trahat . Est genus unum
 Sultizit , nihilum metuenda timentis : ut igneis ,
 Ut rupes , fluviosque in campo ostare queratur :
 Alterum & huic varium , & nihil sapientius , igneis
 Per medios , fluviosque ructis . Clamat amica

Ma-

Mater, honesta soror, cum cognatis pater, uxor,
Heic fossa est ingens, heic rupes maxima serva;
Non magis audierit, quam Fusius ebruis olim,
Cum ilionam edormit, Catienis mille ducentis;
Mater, te appello, clamantibus. Huic ego vulgus
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres stetua Dammasippus emendo;
Ita teger est mentis Dammasippus creditor? estor?
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicamus
Tunc insanus eris, si acceperis an magis excors
Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem à Nario: non est satis: adde Cicutæ
Nodosi tabulas centum, mille adde catenæ:
Eflugiet tamen hac scleratus vincula Proteus,
Cum rapies in iura malis ridentem alienis;
Fiet aper, modo avis, modo saxum, &c, cum voler,
arbor.
Si male rem gerere, insani: contra bene sani est
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam describere possis;
Audire, atque togam jubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
Quisquis luxuria, tristice superstitione,
Aut alio mentis morbo caler: hue propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite;
Danda est ellebori multo pars maxima avaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Heredes Staberij summam incidere sepulcro:
Ni sic fecissent, gladiatorium dare centum,
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri, &
Frumenti quantum merit Africa. Sive ego prave,
Seu recte: hoc volui: ne sis patruus mihi. Credo
Hoc straberi prudentem animum vidisse. Quid ergo
Sensit, cum summi patrimonii insculpere saxo.

Heredes voluit? Quoad vixit creditit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acris: ut, si
Fortes minus locuples uno quadrante periret,
Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res
Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchritus
Divitiis parent, quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, justus. Sapiensne? Etiam & rex,
Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magna laudi fore. Quid simile isti
Græcus Aristippus? qui servos projiceret aurum
In media jussit Libya: quia tardius irene
Propter onus segnes. Uter est insanior horum?
Nil agit exemplum, item quod lite résolvit.
Si qui emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio cithara, nec Musæ deditus ulli:
Si scalpra, & formas non surtor: nautica vela
Aversus mercaturis: delirus, & amens
Undique dicatur merito. Qui discrepat istis,
Qui nummos, aurumque recondit, nescius uti
Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
Projectus vigiler cum longo fuste: neque illinc
Audeat esuris dominus contingere granum:
Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
Si, positis intus Chii, veterisque Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, unde
Octoginta annos natus, cui stragula vestris
Blatarum ac tinearum apulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur: eo quod
Maxima pars hominum morbo jaetatur eodem.
Filius, aut etiam hac libertus ut eibat heres,
Dis inimice senex, custodis? ne tibi desit:
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,

Unguere si cauleis oleo meliore , caputque
 Cooperis impexa foedum porrige? quare,
 Si quidvis satis est , perjurias , surripis , auferis
 Undique? tun' sanus? populum si cedere saxis
 Incipias , servosve tuo quos ære paratis;
 Insanum te omnes pueri , clamentque puella.
 Cum laqueo uxorem interimis , matremque veneno
 Incolumi capite es? quid ni? neque enim hoc facis
 Argis,
 Nec ferro ut demens genitricem occidis Orestes.
 An tu retis eum occisa insanisse parent?
 Ac non ante malis demencem actum Furis , quam
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
 Quin , ex quo est habitus male tuta mentis Orestes,
 Nil sane fecit , quod tu reprehendere possis:
 Non Pyladem ferro violare , aususve sororem est
 Electram : tantum maledicit utrique , vocando
 Hanc furiam , hunc aliud , jussit quod splendida bilis.
 Pauper Opimus argenti positu iotus , & auri,
 Qui veientanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla , vappamque profestis,
 Quondam lethargo grandi est oppressus : ut heres
 Jam circum loculos , & claveis latus , ovansque
 Curreret. Hunc medicus multum celer , atque fidelis
 Excitat hor pæco : mensam ponì jubet , atque
 Eflundi saccos nummorum , accedere plureis
 Ad numerandum:hominem sic erigit. Addit & illud,
 Ni tua custodis , avidus jam haec auteret heres,
 Men' vivo? Ut vivas igitur , vigila: hoc age: Quid vis?
 Deficient inopem ven? te , ni cibus , atque
 Ingens accedat stomacho fultura ruentis.
 Tu cessas? agendum , sume hoc prisaniarium oryz? .
 Quanti empta? parvo. Quanti ergo? oculissibus. Eheu!
 Quid refert , morbo , an furtis , pereamve rapinis?

Quis-

Quisnam igitur sanus? qui non stultus. Quid avarus?
 Stultus , & insanus. Quid? si quis non sit avarus;
 Continuo sanus: minime. Cur , Stoice? dicam.
 Non est cardiacus , Craterum dixisse putato,
 Hic æger. Recte est igitur , surgetque? negabit:
 Quod latus , aut renes morbo tentatur acuto.
 Non est perjurus , neque sordidus. Immolet æquis
 Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus , & audax:
 Naviget Anticyram : quid enim differt balatrone
 Dones quicquid habes , an nunquam utare paratis?
 Servius Oppidius Canusi duo prædia , dives
 Antiquo censu , gnatis dixisse duobus
 Fertur , & hoc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad leatum : Postquam te talos , Aule , nucesque
 Ferre sinu lato , donare . & perdere vidis
 Te , Tiberi , numerare , cavis abscondere tristem;
 Extimui , ne vos ageret vexania discorsi.
 Tu Nomentanum : tu ne sequerere Cicutam.
 Quare per Divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minus , tu ne majus facias id,
 Quod satis esse putat pater , & natura coerct.
 Praterea ne vos ticiller gloria , jure
 -Jurando obstringam ambo: uter ædilis , fueritve
 Vestrum prator , is intestabilis , & sacer esto.
 In cicere , atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in circu spatiere , & æneus ut stet:
 Nudus agris , nudus nummis , insane , paternis?
 Scilicet ut plausus , quos fert Agrippa , feras tu,
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem.
 Ne quis humasse velit Ajacem , Atrida , vetas cur?
 Rex sum : nil ultra quæque plebejus : & aquam
 Rem imperito. At si cui videor non justus , inulto
 Dicere , quod sentit , permetto. Maxime regum,
 Di tibi deut capta classem deducere Troja.

N

Er-

Ergo consulere, & mox respondere licebit?
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus.
 Putrescit, toties servatis clarus Achivis:
 Gaudeat ut populus Priami, Priamusque inhumato
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 Mille ovium insanus morti dedit, inclitum Ulyssem,
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide gnatam
 Ante aras, spargisque mola caput, improbe, salsa;
 Reclū animi servas? quorsum insanus, quid enim Ajax
 Fecit? cum stravit ferro pecus? abstinuit vim
 Uxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
 Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem,
 Verum ego, ut hærente adverso litore naveis
 Eriperem, prudens placavi sanguine Divos.
 Nempe tuo, furioso: meo, sed non furiosus.
 Qui species alias, veri sclerisque tumultu
 Permistas, capiet, commotus habebitur: atque
 Stultitiae errer, nihilum distabit, an ira.
 Ajax cum immeritos occidit, desipit, agnos:
 Tu, prudens scelus ob titulos cum admittis inaneis.
 Stas animo? & purum est, virtus tibi cum tumidum
 est cor?

Si quis leætica nitidam gestare amer agnam:
 Huic vestem, ut gnata, parer ancillas, parer aurum;
 Rufam aut posillam appelleret, forsique marito
 Destinet uxorem: interdicto huic omne adimat jus
 Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
 Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna.
 Integer est animi? ne dixeris. Ergo ubi prava
 Stultitia, heic summa est insania: qui scleratus,
 Et furiosus erit, quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, luxuriam, & Nomentanum arripe mecum:

Vin-

Vincet enim stultos ratio insanire nepotes,
 Hic simûl accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator uti. pomarius, auceps,
 Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris fator, cum Velabro omne macellum,
 Mane domum veniant. Qui cum venere frequentes,
 Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid & horum
 Cuique domi est, id crede tuum; & vel nunc pete,
 vel cras.

Accipe, qui contra juvenis responderit æquus.
 Tu nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Coenem ego: tu pisces hiberno ex æquore verris:
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam. Aufes:
 Sume: tibi decies, tibi tantundem: tibi triplex,
 Unde uxor media currat de nocte vocata.
 Filius Æsopi detractam ex aure Metelli,
 (Scilicet ut decies solidum absorberet) acero
 Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
 Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
 Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
 Nequitia, & nudis, pravorum & amore gemellum,
 Luscinias soliti impenso prandere coemptas:
 Quorsum abeant? sanin' creta, an carbone notati?
 Edificare casas, plostello adjungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum: amentia versete.
 Si puerilius his ratio esse evincit amares:
 Nec quidquam differre, utrumne in pulvere trimus
 Quale prius, ludas opus, an macetricis amore
 Sollicitus plores: quæro, faciasne quid olim
 Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia? potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpissee coronas,
 Postquam est impransi corruptus voce magistri.

N 2

Por-

Porrigit irato pueru cum poma , recusat:
 Sume , Catelle , negat : si non des , optat . Amator
 Exclusus , qui distar? agit ubi secum . eat , an non ,
 Quo redditurus erat non arcessitus ; & heret
 Invisis foribus : ne nunc , cum me vocat ultro ,
 Accedam : an potius mediter finire dolores?
 Exclusis revocat : Redeam , non si obsecrat : ecce
 Servus non paulo sapientior . O here , quæ res
 Nec modum habet , neque consilium , ratione modoque
 Tractari non vult . In amore hæc sunt mala ; bellum ,
 Pax rursum . Hæc si quis tempestatis prope ritu
 Mobilia , & cæca fluitantia sorte , laboret
 Reddere certa sibi ; nihil magis explicit , ac si
 Insaniare paret certa ratione , modoque .
 Quid ? cum Picenis excerpens semina pomis
 Gaudes , si cameram percusi forte , penes te es?
 Quid ? cum balba feris annoso verba palato ,
 Ædificante casas qui sanior ? adde cruentem
 Stultitiam , atque ignem gladio scrutare . Modo , in-
 quam ,
 Hellade percussa , Marius cum præcipitat se ,
 Cerritus fuit : an commota criminis mentis
 Absolves hominem , & sceleris damnabis eundem ,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus ?
 Liberinus erat , qui circum compita siecus
 Lautis mane senex manibus currebat , & unum
 (Quid tam magnum ? addens) unum me suspirate morti ,
 Dis etenim facile est , orabat ; sanus utrisque
 Auribus , atque oculis : mentem , nisi litigiosus
 Exiperet dominus , cum venderet . Hoc quoque vulgus
 Chrysippus ponit foecunda in gente Meneni .
 Jupiter , ingenteis qui das , admisque dolores ,
 Mater ait pueri menseis jam quinque cubantis ,
 Frigida si puerum quartana reliquerit ; illo

Mane die , quo tu indicis jejunia , nudus
 In Tiberi stabit . Casus , medicusque levarit
 Agrum ex præcipiti : mater delira necabit
 In gelida fixum ripa , scribimque reducerit .
 Quone malo mentem concussa ? timore Deorum .
 Hæc mihi Stertinus , sapientum octavus , amico
 Arna dedit , pos hac ne compellarer inultus .
 Dixerit insanum qui me , totidem audierit : atque
 Respicere ignoto disserit pendencia tergo .
 Stoice , post damnum sic vendas omnia pluris :
 Quia me stultitia (quoniam non est genus unum)
 Insanire putas ? ego nam videor mihi sanus .
 Quid & caput abscissiu manibus cum portat Agave
 Gnate infelicitis , sibi tum furiosa videtur ?
 Stultum me fateor (liceat concedere veris)
 Atque etiam insanum : tantum hoc edisse , quo me
 Agrotare putas animi vicio . Accipe : Primum
 Edificas : hoc est , longos imitaris , ab imo
 Ad summum torus moduli bipedalis : & idem
 Corpore maiorem rides Turbonis in armis
 Spiritum , & incessum : qui ridiculus minus illo ?
 An quodcumque facit Mæcenas , te quoque verum est
 Tantum dissimilem , & tanto certare minorem ?
 Absentis ranœ pullis vitoli pede pressis ,
 Unus ubi chugit , matri denarrat , ut ingens
 Bellua cognatos eliceret . Illa rogare ,
 Quantane ? num tantum , sufficiat se , magna fuisse ?
 Major dimidio . Num tantum ? cum magis atque
 Se magis inflaret non , si te ruperis , inquit ,
 Par eris . Hæc à te non maleum ablidit imago .
 Ade poemata nunc honesta , oleum ade caminos .
 Quæ si quis sanus fecit , sanus facis & tu .
 Non dico horrendam rabiem . Jam desine : cultum
 Majorem censu : tenetas . Damasippe , tuis te .

Mille puellarum, puerorum mille furores,
O major tandem parcas insane minori.

SATYRA IV.

UNde, & quo Catius? non est mihi tempus, aventi
Ponere signa novis præceptiss: qualia vincant
Pythagoram, Anytique reum, doctumque Platona.
Peccatum fator, cum te sic tempore lxo
Interpellatim: sed des veniam bonus, oro.
Quod si intercederit tibi nunc aliquid, reperes mox:
Sive est natura hoc, sive artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
Ut pote res tenuis, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen: simul an Romanus, an hospes?
Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa: quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut succi melioris, & ut magis alba rotundis,
Ponere: namque marem cohibent callosa vitellum:
Caule suburbano, qui siccis crevit in agris
Dulcior: irriguo nihil est clutius horto,
Si vespertinus subito te oppresseris hospes;
Ne gallina malum responderet dura palato,
Doctus eris vivam musto mersare Falerno:
Hoc teneram faciet. Pratensis optima fungis
Natura est: alis male creditur. Ille salubreis
Æstares perager, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore solem.
Ausidius fort: miscebat mellia Falerno,
Mendose: quoniā vacuis committere venis
Nil nisi lene decet. Leni præcordia mulso
Prolueris melius. Si dura morabitur alvus:
Mitulus, & viles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi brevis herba: sed albo non sine Coo.

Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosa fertile testæ.
Murice Bajano melior Lucrina peloris;
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur echini;
Pedinibus patulis jaçat se molle Tarentum.
Nec sibi coenarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara piscis avertere mensa,
Ignarum quibus est jus apius, & quibus assis
Languidus in cubitum jam se conviva reponet.
Umber, & ligna nutritus glande, rotundas
Curvet aper lanceis carnem vitantis inertem:
Nam Laurensi malus est, ulvis, & arundine pinguis.
Vinea submittit capreas non semper eduleis.
Fœcundæ leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque avibus, qua natura, & foret ætas,
Ante mecum nulli patuit quæsita palatum.
Sunt quorum ingenium nova tantum crustula promit.
Nequaquam satis in re una consumere curam:
Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboreti
Quali perfundat pisces securus olivo.
Massica si cælo supponas vina serenos
Nocturna, si quid crassi est tenuabitur aurs,
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer, qui miscet fixæ Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo:
Quatenus ima petit volvens aliena vitellus,
Tostis marcentem squillis recreabis, & Afræ
Potorem cochlea: nam lactuca innatæ acri
Post vinum stomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici: quin omnia mavult,
Quæcumque immundis fervent adlata popinis.
Est opera pretium duplicitis prænoscere juris

Naturam. Simplex è dulci constat olivo.
At pingui miscere mero, muriaque décebit,
Non alia, quam qua Byzantia potuit orca:
Hoc ubi confusum sc̄tis inferbuit herbis,
Corycioque croco sparsum stetit: insuper addes
Pressa Venefranæ quod bacca remisit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburria succos;
Nam facie præstant, Venacula convenit ollis:
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego faciem primus & alle:
Primus & invenior piper album cum sale nigro.
Incretum puris circumposuisse carillis.
Inmane est vitium, dare millia téma macello.
Augustoque vagos pisces urgere catino.
Magna movet stomacho fastidia: seu puer uncis
Tractavit calicem manibus, dum farta ligurit:
Sive gravis veteri cratera limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia vesteis:
Oblitum, quanto curam, sumprumque minorem!
Hæc habeant, tanto repredi justius illis,
Quæ nisi dividib; nequeant contingere mensis?
Docte Cati, per amicitiam, Divo que rogat us,
Ducere me auditum, perges quocumque, memento
Nam quamvis referas memori mihi pectori cuncta
Non tamen interpres tantudem juveris. Adde
Vultum, habitumque hominis: quem tu vidiss beatus
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos,
Atque haurire queam vita precepta beatæ.

Hoc quoque, Tiresia, præter Narrata, petenti
Responde: quibus anissas reparare quam res
Artibus, arque modis. Quid rideas? jamne, dolose
Non satis est Ithacam revelli, patriosque Penates
Aspicere? O nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus, inopsque domum redeam te vate: neque illuc
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. Atqui
Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperem missis ambagibus horres,
Accipe, qna ratione queas ditescere. *Turdus,*
Sive aliud privum dabitus tibi, devolet illuc,
Res ubi magna nitet domino sene. Dulcia poma,
Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare dives:
Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus, ne tamen illi
Tu comes exterior, si postuleret, ire recuses.
Utne tegam spurco Damæ latus? haud ita Trojæ.
Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo:
Et quandam majora tul. Tu protinus, unde
Divitias, atque ruam, dic, augur, acervos.
Dixi equidem, & dico: captes astutus ubique
Testamenta senum: neu, si vafer unus, & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo,
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna, minorve foro si res certabitur olim:
Vivet uer loquens sine gratia, improbus, ultra
Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
Defensor, fama civem, causaque priorem
Sperne: domi si gnatus erit, fortundave conjux.

Quinte, puta, aut Publi (gaudent prēnomine molles
Auricole) tibi m̄ virtus tua fecit amicum:
Jus anceps novi : causas defendere possum:
Eripet quivis oculos citius mihi , quam te
Contentum cassa nuce pauperet. Hæc mea cura est:
Ne quid tu perdas, neu sis jocus. Ire domum, atque
Pelliculam curare jube : si cognitor ipse:
Persta , atque obdura ; seu rubra canicula findet
Infanteis status : seu pingui tentus ornaso
Furius hybernas cana nive consputat Alpeis.
Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
Inquiet) ut pations , ut amicis aptus , ut acer?
Plures adnabunt thunni , & ceteria crescent.
Si cui præterea validus male filius in re
Præclara sublatus aletur , ne manifestum
Calibis obsequium nudet te , leniter in spem
Adrepe officiosus , ut & scribare secundus
Heres & , si quis casus puerum egerit Oco.
In vacum ventias : perraro hæc alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
Abniere , & tabulas à te removere memento:
Sic tamen , ut limis rapias , quid prima secundo
Cera velit versu : solus , multisne coheres,
Veloci percurre oculo. Plerumque recocitus
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
Captatorque dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludisme , obscura canendo?
O Laertiade, quidquid dicam , aut erit , aut non:
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula , si licet , ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus , ab alto
Demissum genus Ænea , tellure , marique
Magnus erit: forti nubet procula Corano
Filia Nasica , metuentis reddere soldum.

Tum

Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit , atque
Ut legat , orabit : multum Nasica negatas
Accipiet tandem , & tacitus leger : inventaque
Nil sibi legatum , p̄t̄er plorare , suisque.
Illud ad hæc jubeo : mulier si forte dolosa ,
Libertusve senem delirum temperet : illis
Accedas socius : laudes , lauderis ut absens.
Adujat hoc quoque: sed vincit longe prius , ipsum
Expugnare caput. Scribet mala carmina vecors?
Laudato. Scortator eris ? cave te roget : ultro
Penelopam facilis potiori trade. Putasne ,
Perduci poterit tam frugi , tamque pudica ,
Quam requiriè proci recto depellere cursu?
Veni enim (indignum) donandi parca juventus ,
Nec tantus veneris , quantum studiosa culina.
Sic tibi Penelopa frugi est : quz , si semel uno
Desene gustarit , tecum partita lucellum ,
Ut canis à corio nunquam absterrebuit uncto.
Me sene quod dicam , factum est. Anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata : cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tolit heres:
Scilicet , elabi si posset mortua : credo ,
Quod nimium institerat viventi. Cautus adito:
Neu desis opera , neve immoderatus abundes.
Difficilem , & morosum offendes garrulus ultro.
Non etiam sileas. Davus sis comicus : atque
Stes capite ebstipo , multum similis metuenti.
Obsequio grassate : mone , si increbit auræ
Cautus uti velet carum caput : extrahē turba
Oppositis humeris : autem substrigere loquaci.
Importunus amat laudari : donec ohe jam!
Ad cælum manibus sublati dixerit , urge : &
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cum te servitio longo , curaque levatis;

Et

Et certum vigilans, quarta esto partis Ulysses,
Audieris, here: ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est: unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
Sparge subinde: & si paulum pores, illacrymate: est
Gaudia prudentem vultum celare. Sepulerum
Permissum arbitrio, sine sordibus extrue. Funos
Egregie factum laudet vicinia. Si quis
Force coherendum senior male tussit: huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, sive domus sit
Emptio, gaudentem nummo te addicere. Sed me
Imperiosa trahit Proserpina. Vive, valeque,

SATYRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & recto vicinus jugis aquæ fons
Et paulum silvæ super his foret. Auctius, atque
Di melius fecere. Bene est: nihil amplius oro.
Maja nate, nisi ut propria hac: mihi munera faxis.
Si neque majorem feci ratione mala rem,
Nec sum facturus vitio culpave minorem:
Si veneror stultus nihil korum. O si angulos ille
Proximus accedat, qui nunc deformat agellum.
O si urnam argenti fors quæ milia monstrat: ut illi,
Thesauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule: si, quod adest, gratum juvat hac prece te
oro,
Pingue pecus domino facias, & cetera præter
Ingenium, utque soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in monteis, & in arcem ex urbe removi,
Quid prius illustrem Satyris, Musaque pedestri?
Nec mala me ambitione perdit, nec plumbeus Auster,
Autumnusque gravis, Libitinæ questus acerbæ.

Ma-

Matutine pater, seu Jane libentius audis;
Unde homines operum primos, vitæque labores
Instituunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto
Principium: Roman sponsorem me rapis: eja,
Ne prior officio quisquam respondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
Postmodo, quod mi obsit, clare, certumque locuto,
Luctandum in turba, & facienda injuria tardis.
Quid tibi vis, insane, & quam rem agis? improbus urget
Iratis precibus. Tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recursas.
Hoc juvat, & mellì est, non mentiar: At simul atras
Ventum est Esquilias, aliena negotia centum
Per caput, & circa saliunt latus. Ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad Putealeras.
De re communi scribæ magna, atque nova te
Orabant hodi meminisse, Quinte, reverti.
Imprimat his cura Mæcenas signa tabellis.
Dixeris, experiar: si vis, potes, addit, & instat.
Septimus optatio propior jam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda.
Veller, iter faciens: & cui concredere nugas
Hoc genus, hora quota est? Threx est Gallina Syro pars:
Matutina parum cautos jam frigora mordent:
Et, quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectio in diem, & horam
Invidia noster. Ludos spectaverit una,
Luscerit in campo: Fortunæ filius, omnes.
Frigidus à Rostris manat per compita rumor:
Quicumque obvius est, me consultit, O bone (nam te
Scire, Deos quoniam proprius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audisti? nil equidem. Ut tu

Sem-

Semper eris derisor! at oinnes Di exigitent me,
Si quicquam. Quid? militibus promissa Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Jurantem me scire nihil miratur, ut unum
Scilicet egregii mortalem, altique silenti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine votis,
O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit
Nunc veterum libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere sollicitæ jucunda oblivia vita?
O quando faba Pythagoræ cgnata, simulque
Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, coenæque Deum! quibus ipse, meique
Ante lærem proprium vescor, vernasque proeas
Pasco libatis dapibus: cum, ut cuique libido est,
Siccat inæquales calices conviva, solucus
Legibus insanis: seu quis capi acia fortis
Pocula, seu modicis uescit latius. Ergo
Sermo oritur, non de villis, domi uisve alienis,
Nec male necne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus: Utrumque
Divitiis homines, an sint virtute beatissimi?
Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos:
Et quæ sit natura boni, sumimumque quid ejus.
Cervius hæc inter vicinus garrit anileis
Ex re fabellas: nam si quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
Rusticus urbanum murem ius paupere fertur
Acceptisse cavo, veterem vetus hospes amicu:
Asper, & attentus quæsitis; ut tamen arctum
Solveret hospitiis animum: quid multa? neque ille
Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi
Fusta dedit, cupiens varia fastidia coena
Vincere, tangantis male singula dente superbo:

Cum

Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
Effet ador, loliumque, dapis meliora minquens,
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit
amicus,
Prærupti nemoris patientem vivere dorso?
Vis tu homines ubemque feis præponere silvis?
Carpe viam (michi crede) comes: terrestria quando
Mortaleis animas vivunt sortica, neque ulla est
Aut magno, aut parvo lethi fuga, Quo bene, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
Vive memor, quam sis ævi brevis. Hac ubi dicta
Agrestem pepulere: domo levis exsilit: inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
Moenia nocturni subrepere. Jamque tenebat
Nos medium cœli spatium: cum ponit uterque
In locuplete domo vestigia: rubro ubi coeo
Tincta super lectos canderet vestis eburnos;
Multaque de magna, superessent ferula coena,
Quæ procul extrincti inerant hesterna canistris.
Ergo ubi purpurea porrectum in ueste locavit
Agrestem, veluti succinctus cursitas hospes,
Continuaque dapes: necnon verniliter ipsis
Fungitur officiis, prælibans omne quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisque
Rebus agit læcum convivam: cum subito ingens
Valvarum strepitus lectis excussit utrumque
Currere per totum pavidi conclave: magisque
Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
Personuit canibus. Tum rusticus: Haud mihi vita
Est opus hac, ait, & valeas: me silva, cavusque
Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

SA-

SATYRA VII.

Jamdudum ausculto, & cupiens tibi dicere servus
 Paucā, reformato. Davusne? Ita, Davus, amicum
 Mancipiū domino, & frugi: quod sit satis, hoc est,
 Ut vitale putes. Age, libertati Decembri,
 (Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
 Pars hominum vitiis gaudet constanter, & urget
 Propositum pars multa natat, modo recta capessens,
 Infernum pravis obnoxia. Sape notatus
 Cum tribus annellis, modo lava Priscus inani
 Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas:
 Ædibus ex magnis subito se conderet, unde
 Mundior exiret vix libertinus honeste:
 Jam moeches Romæ, jam mallet doctus Athenis
 Vivere: Vertumnis, quotquo sunt, natus iniquis.
 Scurra Volanerius, postquam illi justa chiragra
 Contudit articulos, qui pro se tolleret, atque
 Mitteret in phimum talos, mercede diurna
 Conducunt pavit; quanto constantior idem
 In vitiis, tanto levius miser, ac prior ille;
 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
 Non dices hodie: quorsum hec tam putida tantant,
 Furcifer ad te, inquam. Quo pacto, pessime laudas
 Fortunam, & mores antiquæ plebis; & idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
 Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;
 Aut quia non firmus rectum defendis, & heres,
 Neequicquam coeno cupiens evellere plantam.
 Romæ rus optas: absentem rusticus urbem
 Tollis ad astræ levis. Si nusquam es forte vocatus
 Ad coenam, laudas securum olus, ac, velut usquam
 Vinctus eas, ita te felicem dicas, amasque,

Quod

Quod nusquam tibi sit potandum. Justerit ad se
 Mæcenas serum sub lumina prima venire
 Convivam; Nemon' oleum fert ocius; ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, fugisque,
 Milvius, & scurræ, tibi non referenda precati;
 Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre leven: nasum nidore supinor:
 Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, & fortassis nequior, ultra
 Insectere, velut melior? verbisque decoris
 Obvolvas vitium? quid, si me stultior ipso
 Quingentis empro drachmis deprenderis? aufer
 Me vultu terrere: manum, stomachumque teneto,
 Dum, quæ Crispini docuit me janitor, edo.
 Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
 Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
 Natura incendit; sub clara nuda lucerna
 Quæcumque exceptit turgentis verbera caudæ,
 Clunibüs aut agitat equum lasciva supinum,
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
 Dittior, aut formæ melioris mejat eodem.
 Tu, cum projectis insignibus annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
 Turpis, odoraum caput obscurante lacerna:
 Non es, quod simulas? metuens induceris, atque
 Alterante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uri virgis, ferroque necari?
 Auctoratus eas: an turpi clausus in area,
 Qio te demisit peccati conscientia herilis,
 Contractum genibus tangas caput? estne marito
 Matronæ peccantis in ambos justa forestas?
 In corruptorem vel justior. Illa tamen se
 Non habitu, mutare loco, peccative superne,
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti.

O

Ibis

Ibis sub fuream prudens , dominoque furenti
 Committeas rem omnem , & vitam , & cum corpore
 famam.

Evasci? credo metues , doctusque caveis.
 Quarzes , quando iterum pavesas , iterumque perire
 Possis : O toties servus ! quæ bellua ruptis
 Cum semel effluit , reddit se parva catenis?
 Non sum mœchus, aïs. Neque ego, hercule, fur, ubi vasa
 Prætereo sapiens argentea. Tolle periculum,
 Jam vaga prosliger frænis natura remotis.
 Tune mihi dominus , rerum imperii, hominumque
 Tot, tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam , misera formidine privet?
 Adde super , dictis quod non levius valeat : nam
 Sive vicarius est , qui servo pareat , uti mos
 Vester ait , seu conservus: tibi quid sum ego? nempe
 Tu , mihi qui imperitas , aliis servis miseris atque
 Duceris , ut nervis alienis mobile signum.
 Quisnam igitur liber? sapiens: sibi qui imperiosus,
 Quem neque pauperies , neque mors , neque vincula
 terrent;

Responsare cupidibus , contémnere honores
 Fortis , & in seipo totus: teres , atque rotundus,
 Externi ne quid vajeat per laxe morari.
 In quem manca ruit semper fortuna. Potesne
 Ex his , ut proprium , quid noscere? quinque talenta
 Poscit te mulier , vèxat , foribusque repulsum
 Perfundit gelida: rursus vocat. Eripe turpi
 Colla jugo: liber , liber sum , dic age. Non quis:
 Urget enim dominus mentem non lenis , & acris
 Subjectas lasso stimulos , versatque negatæm.
 Vel cum Pausiaca torpes , insane , tabellæ:
 Qui pecas minus atque ego. cum Fulvi , Rutubæque
 Aut Placidejani contento poplite miror

Prælia , rubrica picta , aut carbone , velut si
 Revera pugnant , feriant , viteisque moventes
 Arma viri? nequam , & cessor Davus: at ipse
 Subtilis veterum judex , & callidus audis.
 Nil ego , si ducor libo fumante: tibi ingens
 Virtus , atque animus cenis responsat opimis?
 Obsequium venoris mihi perniciösus est cur?
 Tergo plector enim : Qui tu impunitior illa,
 Quæ parvo sumi nequeunt , obsonia captas?
 Nempe inamarcunt epulæ sine fine petitz:
 Illusique pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus. An hic peccat , sub nocte in qui puer uvata
 Furtiva mutat strigili? qui prædia vendit,
 Nil servile gula parent habet? adde , quod idem
 Non horam tecum esse potes , non otia recte
 Ponere : teque ipsum vitas fugitivus , & erro;
 Jam vino quærens , jam somno fallete curam:
 Frustran comes atra premis , sequiturque fugacem.
 Unde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagittas?
 Aut insanit homo , aut versus facit. Ocyus hinc te
 Ni rapis , accedes opera agro nona Sabino.

UT Nasidieni juvit te coena beatissima?
 Nam mihi querenti convivam , dictus here illuc
 De medio portare die. Sic , ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. Dic (si grave non est)
 Quæ prima iratus ventrem placaverit esca.
 In primis Lucanus aper: leni fuit Austro
 Captus , ut ajebat ecent pater: acria circum
 Rapula , lactucæ , radices , qualia lassum
 Pervellunt stomachum , siser , allec , fecula Coa.
 His ubi sublati , puer alte cinctus acernam

Gausape purpureo mensam pertersit, & alter
Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
Posset coenanteis offendere? ut Attica virgo
Cum sacris Cereis, procedit fucus Hydaspes,
Cœcuba vina ferens: Alcon, Chium maris expers.
Heic herus, Albanum, Mæcenas, sive Falernum
Te magis appositis delectat: habemus utrumque.
Divitias miseris! Sed quis coenantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse labore.
Summus ego, & prope me Visus Thurinus, & infra,
(Si memini) Varius, cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras:
Nomentanus erat super ipsum: Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentis:
Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. Nam cetera turba,
Nos inquam, cornamus aveis, conchylia, pisceis,
Longe dissimiles nro celantia succum:
Ut vel continuo patuit, cum passeris assi, &
Ingustata mihi porrexerat illa rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubore, minorem
Ad lunam delecta. Quid hoc intersit, ab ipso
Audieris melius. Tum Vibidius Balatronis
Nos, nisi dannose bibimus, moriemur inulti:
Et calices poscit majores. Vettore pallor
Tum parochi faciem, nil sic meruent ut acreis
Potores: vel quod maledicunt liberius: vel
Fervida quod subtile exsurdant vina palatum.
Invertunt Aliphonis vinaria tota
Vibidius, Balatrusque: securis omnibus: imi
Convivæ lecti nihilum nocuerit lagenis,
Affertur squillas inter murana natanteis
In patina porrecta. Sub hoc herus: hec gravida, inquit,
Capta est: deterior post partum carne futura.

His

His mixtum jus est: olio, quod prima Venafri
Pressit cella, garo de succo pisces Iberi;
Vino quinquenni, verum cicra mare nato,
Dum coquitur, cocto Chium sic convenit, ut non
Hoc magis ullum aliud pipere albo, non sine aceto,
Quod Methymnam vitio mutaverat tuvam;
Eruca viridescit, inulas ego primus amaras
Monstravi incoquere: illos Curtillus echinos,
Ut melius muria, quam testa marina remittit.
Interea suspensa gravis aula' ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris arti,
Quantum non Aquilo Campanis exit t agris.
Nos meus veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus positio capite. ut si
Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret? heu, Fortuna, quis est crudelior in nos
Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus
Humanis? Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatrus suspendens omnia naso,
Hac est conditio vivendi, ajebat: coque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni.
Sollicitudine districtum: ne panis adustus,
Ne male conditum jus apponatur: ut omnes
Prædicti recte pueri, compique ministrent?
Addé hos præterea casus: aula' ruant si,
Ut modo: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adversæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hac: Tibi Di, quæcumque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaque comis:
Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure susurros.

Oz

Nul-

Nulles his mallem ludos spectasse : sed illa
 Redde , age , quæ deinceps risisti. Vibidus dum
 Quarit de pueris , nun sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula ; dumque
 Ridetur fictis rerum . Palatrone secundo:
 Nasidiene , redis mutata frontis , ut arte
 Emendaturus fortunam. Deinde securi
 Mazonomo pueri magno discrepta ferentes
 Membra gruis , sparsi sale multo , non sine sarre.
 Pinguibus & fiscis pastum jecur aenarisi albi,
 Et leporum avulso , ut multo suavius , armos,
 Quam si cum lumbis quis edit. Tum pectora austro
 Vidimus & merulas ponit , & sine clune palumbes:
 Suaveis res , si non causas narraret earum , &
 Naturas dominus : quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus : veluti si
 Canidia afflasset , pejor serpentibus atris.

Q. HORATII
F L A C C I
 EPISTOLARUM

LIBER I.

AD MÆCENATEM I.

Prima dictæ mihi , summa dicende Camœna,
 Spectatum satis , & donatum iam rude , queris
 Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.

Non

Non eadem est ætas , non mens. Vejanus , armis
 Herculis ad postem fixis , later abditus agros
 Ne populum extrema torties exoret arena.
 Et mihi purgatam crebro qui personet aurem:
 Solvem senectentem mature sanus equum , ne
 Peccet ad extremum ridendus , & illa ducat.
 Nunc itaque & versus , & cetera ludicra pono:
 Quid verum , atque decens , curo , & rogo , & omnis
 in hoc sum:

Condo , & compono : quæ mox depromere possum.
 Ac ne forte roges , quo me duce , quo lare tuter:
 Nullius addictus jurare in verba magistri,
 Quo me cumque rapit tempestas , deferor hospes.
 Nunc agilis fio , & messor civilibus undis,
 Virtutis veræ custos , rigidusque satelles:
 Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
 Et mihi res , non me rebus , subjungere conor.
 Ut non longa , quibus mentitur amica ; diesque
 Lenta videatur opus debentibus ; ut piger annus
 Pupillis , quos dura premit custodia matrum:
 Sic mihi tarda fluunt , ingratique tempora , quæ speim ,
 Consiliumque morantur agendi gnaviter id , quod
 Æque pauperibus prodest , locupletibus æquæ:
 Æque neglectum pueris , senibusque nocebit.
 Restat , ut his ego me ipse regam , solerque clementis:
 Non possis oculos quantum contendere Lyceus ,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
 Nec , quia desperes invicti membra Glyconis ,
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
 Est quadam prodire tenus , si non datur ultra.
 Fervet avaritia , miserisque cupidine pectus?
 Sunt verba , & voces , quibus hunc lenire dolorem
 Possis , & magnam morbi deponere partem.
 Laudis amore tumes ? sunt certa piacula , quæ te

Ter

O 4